

1. SÅDAN FÅR DU FLERE SOMMERFUGLE I HAVEN

Vil du vil have flere sommerfugle i haven? Det er faktisk slet ikke så svært.

Her er en kort indføring i, hvordan man kan få mange sommerfugle i haven. En have med et mylder af sommerfugle er tættere på det Paradis, de fleste drømmer om, at en dejlig have skal være.

Gennem tiden er sommerfugle mange steder på Jorden blevet opfattet som flyvende blomster eller sjæle. Men selv hvis man blot anser dem for smukke insekter, løfter de flagrende sommerfugle altid havens poesi.

Dagsommerfuglene hører blandt de vilde arter, der har det sværest i Danmarks natur. Ligesom mennesker holder de af sol, lys, varme, læ og blomster. Derudover skal de have et stort udvalg af vilde plantearter på steder med (som regel) næringsfattige forhold, hvor de kan lægge æg og vokse op som larver.

Danmark har ifølge internationale aftaler pligt til at passe på naturens mangfoldighed og standse tilbagegangen. Udfordringen er blandt andet at bevare og skabe nye levesteder for sommerfuglene. Det sker ved dels at passe på de gode levesteder, vi har tilbage, og dels at genskabe nye levesteder ved at udpine overgødskede arealer.

Her kan haveejere i høj grad være med ved at indrette sommerfuglevenlige haver. Enhver haveejer kan få flere sommerfugle i haven, uanset om haven er lille, stor eller en hel park. Det er slet ikke så svært, og det er en stor fornøjelse, når det lykkes.

NEKTARPLANTER OG VÆRTSPLANTER

Hvis man vil have mange sommerfugle i haven, skal man dels tænke på de voksne sommerfugles nektarplanter og dels på larvernes værtsplanter.

Nektarplanter er de plantearter, som tiltrækker mange sommerfugle, men som sjældent eller slet ikke er værtsplanter for larverne. Værtsplanter er de plantearter, som sommerfuglenes larver lever på. Mange traditionelle haveplanter fra udlandet er gode nektarplanter, for eksempel lavendel, isop og – naturligvis – sommerfuglebusk. Men mange smukke plantearter fra den vilde, danske planteverden er også fremragende nektarplanter, for eksempel blåhat, merian og almindelig knopurt. Se listen nedenfor!

Værtsplanter er derimod næsten udelukkende vilde danske plantearter. Så hvis man også vil have sommerfuglene til at yngle i sin have, skal man sikre,

at der vokser værtsplanter i tilstrækkelige mængder under de forhold, som hver enkelt sommerfugleart kræver. De fleste sommerfuglearter kræver masser af sol og varme i larvestadiet, og derfor skal værtsplanterne helst stå solrigt og lunt. Det er en stor fordel for de fleste sommerfuglelarver, at der er bar jord eller sten, hvor Solen rigtig kan bage i nærheden af værtsplanterne. Se listen nedenfor!

ALLE HAVEEJERE KAN FÅ FLERE SOMMERFUGLE

Med enkle midler er det muligt at øge antallet af sommerfugle betragteligt i enhver have. Alle haveejere kan få gode resultater. I små haver får man mest ud af at tænke i nektarplanter, lys og læ. I større haver og parker med god plads får man mest ud af at tænke i nektarplanter, lys, læ og delområder med næringsfattige forhold og en kombination af egnede nektarplanter og værtsplanter, så sommerfuglene kan yngle.

En grundforudsætning for succes er naturligvis, at man ikke bruger pesticider. I delområder af haven, som er udlagt til yngleområder, må man heller ikke bruge nogen former for gødning – hverken kunstgødning, staldgødning eller kompost. For megen næring gør vegetationen tæt, fugtig og kold, og det trives de fleste dagsommerfuglarver ikke med.

I en have med klippet plæne, lader man være med at slå hele plænen, men nøjes med at slå gange og udvalgte steder, hvor man gerne vil have kort græs til ophold og leg. Det kan komme til at se rigtig godt ud (se foto), og de uslåede partier blive hurtigt blomster- og sommerfuglerige, hvis man blot slår eller river vissent græs væk og fjerner det én gang årligt.

Det er også altid godt for sommerfuglene at skabe terrænændringer med sydvendte, solrige og gerne stenene skråninger i haven (se foto).

28. maj 2020 udkom bogen "Sommerfuglehave" af Michael Stoltze, Mona Klippenberg og Susan Trolle på Gyldendal. De 232 sider med tekst og 248 billeder rummer basisviden om sommerfuglenes betydning, biologi og behov. Desuden er der masser af gode råd om indretning af haver til sommerfugle, gode og nyttige tabeller med nektarplanter og værtsplanter samt overskuelige opslag med oplysninger om størrelse, overvintring, flyvetid, generationer, larvens værtsplanter og status i Danmark for 98 danske dagsommerfugle.

Bogen kan købes hos boghandlerne på nettet og i butikker. Hvis du ønsker et signeret eksemplar koster den 269,95 + 60,00 kr. i pakning og forsendelse. Send i så fald din bestilling med navn og adresse direkte til mig på naturogide@gmail.com.

Rigtig god fornøjelse - og brug også videre plantelisterne nedenfor!

Michael Stoltze

(Revideret 18. april 2021)

DE BEDSTE NEKTARPLANTER

Alle er fremragende, men de allerbedste er mærket med * DK betyder naturligt vildtvoksende i Danmark

*Almindelig knopurt DK

*Anis-isop

Bakkenellike DK

Bjergmynte

*Blåhat DK

Blåmunke DK

*Brombær DK

*Dueskabiose DK

Engkarse DK

Farvegåseurt

* Frøkenhat

Hedelyng DK

*Hjortetrøst DK

Honningurt

Hvid fredløs

Hvid okseøje DK

*Høstborst DK

*Isop

Kattehale DK

* Katteurt

*Lavendel

Liguster

Lucerne

*Lægeksetunge DK

*Lægealant

Løgekarse

Mandstro (flere arter)

*Merian DK

Musevikke DK

Mynte (flere arter) DK

Nøkketunge (flere arter)

Purpursolhat

Rosenmærke

Sankthansurt (flere arter) én art i DK

*Skabiose (flere arter) to arter DK

Slangehoved

*Sommerfuglebusk

Tidsekugle (flere arter)

Tidsler (flere arter) mange arter i DK

Timian (flere arter) to arter i DK

Tjærenellike DK

*Tusindstråle

DE VIGTIGSTE VÆRTSPLANTER

Almindelig røn: sortåret hvidvinge

Almindelig syre: ildfugle (flere arter)

Brændenælde: nældens takvinge, dagpåfugleøje, admiral, tidselsommerfugl, det hvide C, nældesommerfugl

Eg: blåhale

Elm: det hvide W, det hvide C

Engkarse: aurora, grønåret kålsommerfugl

Gedeblad: hvid admiral

Græs (mange arter): randøjer (flere arter), bredpander (flere arter)

Hejrenæb: rødpletet blåfugl

Humle: det hvide C

Humle-sneglebælg: almindelig blåfugl

Kristtjørn: skovblåfugl

Kællingetand: almindelig blåfugl, engblåfugl, gråbåndet bredpande

Kål: stor og lille kålsommerfugl

Lancetvejbred: okkergul pletvinge

Lucerne: almindelig blåfugl og høsommerfugle

Løgekarse: aurora og grønåret kålsommerfugl

Mirabel: guldhale

Musevikke: isblåfugl

Rucola: aurora (kun på planter, der blomstrer efter overvintring) og grønåret kålsommerfugl

Rødknæ: ildfugle (flere arter)

Seljepil: iris, sørgekåbe

Slåen: guldhale

Storkenæb (flere arter): rødpletet blåfugl

Tjørn: sortåret hvidvinge

Tørstetræ: citronsommerfugl, skovblåfugl

Vedbend: skovblåfugl

Violer og stedmoderblomster (mange arter): perlemorsommerfugle

Vrietorn: citronsommerfugl